

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA STATUTUL DELEGATULUI SĂTESC

CONSIDERATIONS REGARDING THE STATUS OF THE VILLAGE DELEGATE

GEORGE CLAUDIU PUPĂZAN¹

Rezumat: Potrivit legislației din România, delegatul sătesc este reprezentantul satului în consiliul local al unei comune, în condițiile în care, în urma alegerilor locale, niciun consilier local nu provine din satul respectiv. Delegatul sătesc este obligat să participe la ședințele de consiliu local unde se dezbate probleme care interesează satul din care face parte, având dreptul să inițieze proiecte de hotărâri de consiliu local, să participe la dezbateri și să-și exprime votul (consultativ) alături de colegii consilieri locali.

Cuvinte-cheie: delegat sătesc; consiliul local; sat.

Abstract: According to the Romanian legislation, the village delegate is the village representative in the local council of a commune, only if there is no local councilor coming from the village. It is mandatory for the village delegate to participate in local council meetings where issues that concern the village of which he is involved are debated, and he has the right to initiate proposals local council decisions, to participate in debates and to vote (advisory) along with other local councilors.

Keywords: village delegate; local council; village.

I. Satul, ca formă de organizare administrativă, a avut și are încă un loc aparte în viața locuitorilor săi, fapt ce se datorează în principal comunității strânse de interese și tradiții. Asta face ca pentru cetățenii săi, mult mai însemnate și de actualitate să fie problemele cu care se confruntă față de treburile publice din alte sate componente ale comunei sau chiar față de cele existente la nivelul comunei.

Satul a reprezentat și reprezintă încă forma de bază, incipientă de organizare a unei colectivități umane. Acesta este și motivul pentru care

¹ Asistent univ. dr. , Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, email: pupazan_claudiu@yahoo.com.

legiuitorul român i-a recunoscut importanța reglementându-l din punct de vedere juridic sub forma unei circumscripții teritoriale, lipsită de personalitate juridică, adevărat, fără a-l ridica însă la rangul de unitate administrativ-teritorială, rol care i-a revenit comunei.

Pe de altă parte, orice comunitate sătească are propriile interese de natură economică, socială ori culturală dorind, cum este și firesc, ca acestea să fie promovate, la nivel de comună, de o persoană de încredere, din interiorul colectivității, în conștiința locuitorilor satului fiind din vechime încetățenită ideea că numai o persoană “*de-a locului*” ar fi în măsură să ducă la bun sfârșit o astfel de sarcină.

Acestea au reprezentat și motivele pentru care a fost reglementată prin lege instituția delegatului sătesc, conferindu-i-se un loc însemnat și binemeritat în sistemul administrației publice locale românești. Art. 53 din Legea nr. 215 din 2001 a administrației publice locale² precum și art. 2, art. 19, art. 34 și art. 37 din Legea nr. 393 din 2004 privind Statutul aleșilor locali³ constituie prevederile legale care îi stabilesc statutul.

Textele de lege mai sus citate spun că dacă în urma alegerilor locale din cadrul unei comune rămân sate care nu au consilieri locali în consiliile locale, atunci acestea vor fi reprezentate la ședințele de consiliu de către delegați sătești. Astfel, delegatul sătesc este asimilat unui ales local făcând parte din aceeași categorie și având, de principiu, aceleași drepturi și obligații cu a consilierilor locali. Participarea lui este obligatorie atunci când pe ordinea de zi a ședinței se supun dezbaterii proiecte de hotărâri de consiliu local care privesc satul pe care delegatul îl reprezintă. Pentru participarea la aceste ședințe, delegatul sătesc va avea dreptul să primească o indemnizație, ca formă de remunerare pentru activitatea prestată, să-i fie decontate toate cheltuielile prilejuite de exercitarea mandatului cu care este învestit, dar și să-și exprime dreptul de vot, chiar dacă acesta are caracter consultativ. Legat de modul în care delegatul sătesc își exercită dreptul la vot, trebuie menționat aici că acesta dispune, pe de o parte, de dreptul de a se pronunța *pentru sau împotriva* proiectului de hotărâre ce face obiectul dezbaterii, cum de altfel are și dreptul de a se abține de la vot. Pe de altă parte, votul delegatului sătesc nu va fi dat separat de cel al colegilor consilieri, adică înainte de supunerea la vot a hotărârii sau după votarea acesteia, ci va fi

² Publicat în Monitorul Oficial nr. 123 din 20 februarie 2007.

³ Publicat în Monitorul Oficial nr. 912 din 7 octombrie 2004.

exprimat în cadrul procedurii obișnuite de vot prevăzute de lege, alături de ceilalți consilieri locali participanți la ședință,

Delegatul sătesc va fi ales pe durata mandatului consiliului local de către o Adunare sătească convocată de primar, la care vor avea dreptul să participe toți cetățenii cu drept de vot și cu domiciliul în satul respectiv. Tot Adunarea sătească va avea dreptul, potrivit simetriei juridice, să-i retragă mandatul delegatului sătesc și să desemneze o nouă persoană pentru această funcție. Motivele vor fi lăsate la aprecierea sa.

II. S-a pus în discuție dacă, în lipsa unei dispoziții legale exprese, delegatul sătesc are dreptul de inițiativă în promovarea proiectelor de hotărâri ce aduc în dezbateră consiliului local treburile publice din satul pe care alesul local îl reprezintă. Răspunsul la această întrebare trebuie să fie unul afirmativ, considerentele fiind prezentate mai jos.

Potrivit art. 2 din Legea nr. 393 din 2004 privind Statutul aleșilor locali, delegatul sătesc este asimilat alesului local, respectiv consilierului local bucurându-se, din această calitate, de toate drepturile pe care legea le recunoaște acestei categorii de demnitari locali. Cum art. 45 alin. (6) din Legea nr. 215 din 2001 a administrației publice locale stabilește că proiectele de hotărâri pot fi propuse de consilieri locali, de primar, viceprimar sau de cetățeni, devine firesc ca delegatul sătesc să i se recunoască dreptul de a avea inițiativă în elaborarea proiectelor de hotărâri de consiliu local.⁴

Pe de altă parte, dreptul de a iniția proiecte de hotărâri de consiliu local reprezintă și instrumentul principal de promovare a intereselor cetățenilor și, implicit, de rezolvare a problemelor cu care aceștia se confruntă la nivelul unităților administrativ-teritoriale. Împuternicirea pe care delegatul sătesc o primește din partea Adunării sătești, anume de a reprezenta comunitatea sătească, presupune și o dimensiune activă în sensul implicării în procesul decizional din cadrul ședințelor de consiliu local. Delegatul sătesc este cel care trebuie să identifice problema cu care se confruntă cetățenii satului, să găsească soluțiile optime dar și argumentele care să susțină rezolvarea acesteia, să prezinte autorităților competente

⁴ De altfel, Legea administrației publice locale nr. 215 din 2001 recunoaște în art. 53 alin. (4) prin raportare la art. 51 alin. (5) și (6) și alte drepturi delegatului sătesc cum ar fi: dreptul la indemnizație pentru participarea la ședințele consiliului local și ale comisiilor de specialitate, precum și dreptul la decontarea tuturor cheltuielilor pe care delegatul sătesc le face în exercitarea mandatului.

consecințele unui asemenea demers și, în final, să transpună problema într-un proiect de hotărâre de consiliu local pentru a fi soluționată în acord cu legea și dorințele cetățenilor. Această activitate descrisă mai sus nu reprezintă altceva decât procesul complex de inițiere a proiectelor de hotărâri de consiliu local necesar rezolvării treburilor publice din unitățile administrativ-teritoriale. Dacă nu am accepta o asemenea interpretare, ar fi posibil ca încrederea acordată de comunitatea sătească reprezentantului său să fie retrasă, cu repercusiuni chiar asupra existenței mandatului. În acest sens, trebuie observat că inițiativa de a promova în fața autorității administrației publice locale acte administrative de autoritate nu reprezintă doar un drept cu care este investit delegatul sătesc ci este, în același timp și o obligație pentru acesta care, neîndeplinită, poate activa prevederile art. 19 din Legea nr. 393 din 2004 privind Statutul aleșilor locali. Potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 19, teza a treia din Statut, Adunarea sătească poate hotărî oricând, cu majoritatea voturilor celor prezenți, eliberarea din funcție a delegatului sătesc și alegerea, cu întrunirea aceleiași majorități, a unei noi persoane care să exercite această demnitate.

În al treilea rând, dreptul de inițiativă reprezintă o componentă de bază a exercițiului mandatului unui delegat sătesc. Activitatea sa principală se desfășoară în cadrul ședințelor de consiliu local acolo unde este invitat în mod obligatoriu atunci când sunt aduse în discuție probleme care vizează satul pe care îl reprezintă. Cele trei componente ale exercițiului mandatului unui delegat sătesc: inițiativa, susținerea inițiativei în cadrul dezbaterilor și exprimarea votului formează un tot unitar; sunt elemente interdependente, neputând avea o existență de sine stătătoare. Drept urmare, nu putem concepe exercițiul mandatului delegatului sătesc ca o activitate ce presupune doar dezbaterea problemei și exprimarea votului, fără să i se dea acestuia și posibilitatea de a aduce în discuție eventuale probleme cu care se confruntă comunitatea sătească și de a încerca identificarea unei rezolvări prin transpunerea lor într-un proiect de hotărâre.

Mandatul cu care este investit alesul local de către Adunarea sătească ar fi golit și de conținut dacă ar lipsi dreptul de inițiativă. Nesocotirea acestuia ar încălca principiul constituțional al autonomiei locale atât timp cât capacitații efective a delegatului sătesc de a gestiona și soluționa treburile publice în numele și interesul colectivității sătești i-ar lipsi posibilitatea de inițiativă în promovarea de proiecte de acte

administrative de autoritate. Ne întrebăm cum ar putea fi aplicată concret autonomia locală în condițiile în care alesul local aflat cel mai aproape de cetățeni, cel care le cunoaște cel mai bine problemele cu care aceștia se confruntă și care este desemnat să le și rezolve, nu ar avea posibilitatea să o facă deoarece nu le poate aduce la cunoștința autorității deliberative din cadrul comunei pentru că îi lipsește instrumentul juridic esențial: cel al inițiativei locale.

Nu putem omite nici intenția legiuitorului care a reglementat instituția delegatului sătesc tocmai pentru a-i da un efect juridic, în sensul de a o înzestra cu atribuții care să-i imprime un rol activ și eficient pentru a răspunde așteptărilor cetățenilor. Scopul legiuitorului nu a fost acela de a reduce activitatea delegatului sătesc doar la simpla prezență în sala de ședințe a consiliului local și la exprimarea votului, de altfel cu caracter pur consultativ, pe proiectele de hotărâri ce au ca obiect treburile publice din satul reprezentat. Legea a dorit implicarea delegatului sătesc în procesul decizional în acord cu regulile autonomiei locale și anume: participarea la dezbateri în ședințele de plen și de comisii de specialitate ale consiliului local, promovarea de amendamente la proiectele de hotărâri care vizează satul pe care-l reprezintă, dreptul de a solicita informări de la compartimentele de specialitate din cadrul instituției primăriei ce au competență în problema supusă dezbaterii și, nu în ultimul rând, dreptul de a iniția proiecte de hotărâri de consiliu local ce prezintă interes pentru comunitatea sătească. Acestei implicări active îi corespunde și dreptul comunității sătești ca, prin Adunarea sătească, să solicite informări și lămuriri cu privire la modul în care reprezentantul său își îndeplinește mandatul. Adunarea sătească are puterea, în funcție de situația concretă, fie să decidă menținerea mandatului delegatului sătesc, fie să-l revoce în caz de nemulțumire și să desemneze un înlocuitor.

III. Atribuțiile cu care este investit de lege fac din delegatul sătesc un pion esențial al comunității sătești. Asimilat unui ales local, mai exact unui consilier local, delegatul sătesc îi revin toate drepturile și obligațiile pe care legislația administrativă incidentă le recunoaște acestei categorii de persoane. Investit cu astfel de prerogative, delegatul sătesc va depune toate diligențele necesare pentru rezolvarea treburilor publice din satul pe care îl reprezintă. El este cel care va identifica problemele cu care se confruntă

cetățenii, le va comunica, prin stabilirea unei permanente legături, autorităților administrației publice comunale și va încerca să le găsească o corectă soluționare.

Art. 53 alin. (3) din Legea administrației publice locale obligă consiliul local al comunei să-l invite în mod obligatoriu pe delegatul sătesc la ședințele unde se dezbate probleme ce privesc satul respectiv. Prin urmare, dreptul său de inițiativă trebuie să se circumscrie doar treburilor publice din satul reprezentat. Având drept de inițiativă, delegatului sătesc i se conferă implicit și libertatea de a aprecia asupra problemelor cu care se confruntă comunitatea sătească și decide, în funcție de importanța și urgența lor, care dintre acestea să facă obiectul unor proiecte de hotărâri de consiliu local.

Aționând în interesul cetățenilor satului pe care-l reprezintă, delegatul sătesc acționează și în interesul comunei. Este și firesc să fie așa în condițiile în care, problemele satului sunt și problemele comunei din care acesta face parte. Astfel, textul de lege cuprins în art. 53 alin. (3) din Legea nr. 215 din 2001 va trebui să fie interpretat în sensul că delegatul sătesc va fi obligatoriu invitat nu numai atunci când se dezbate probleme ce vizează strict satul respectiv, ci și atunci când în ședințele de comisii de specialitate sau în ședințele de plen vor fi dezbătute proiecte de hotărâri care vizează treburile publice ale comunei dar care interesează în mod inevitabil și satul sau satele componente. Avem în vedere, cu titlu de exemplu: proiectul de hotărâre de consiliu local privind adoptarea bugetului comunei, proiecte de hotărâri de consiliu local ce vizează investițiile în infrastructura edilitară ori cele care au ca obiect planul de dezvoltare urbanistică a comunei și amenajarea teritoriului, proiectele de hotărâri prin care se stabilesc impozite și taxe locale dar și proiectele de hotărâri care vizează patrimoniul comunei. Sunt proiecte de hotărâri importante pentru comună, de aceea vedem ca necesară, într-o viitoare reglementare, o enumerare expresă și limitativă a proiectelor de hotărâri la care delegatul sătesc să fie invitat în mod obligatoriu.

Instituția delegatului sătesc a trecut, de la apariție, prin numeroase modificări legislative care au vizat atât modul de alegere cât și atribuțiile ce-i revin, ceea ce denotă că legiuitorul român nu i-a stabilit pe deplin locul în cadrul administrației publice comunale. Este de așteptat ca această evoluție instituțională să continue prin creșterea rolului delegatului sătesc în rezolvarea problemelor locale dar și prin stabilirea în sarcina sa de noi competențe pe care să le îndeplinească la nivelul și în interesul comunei.